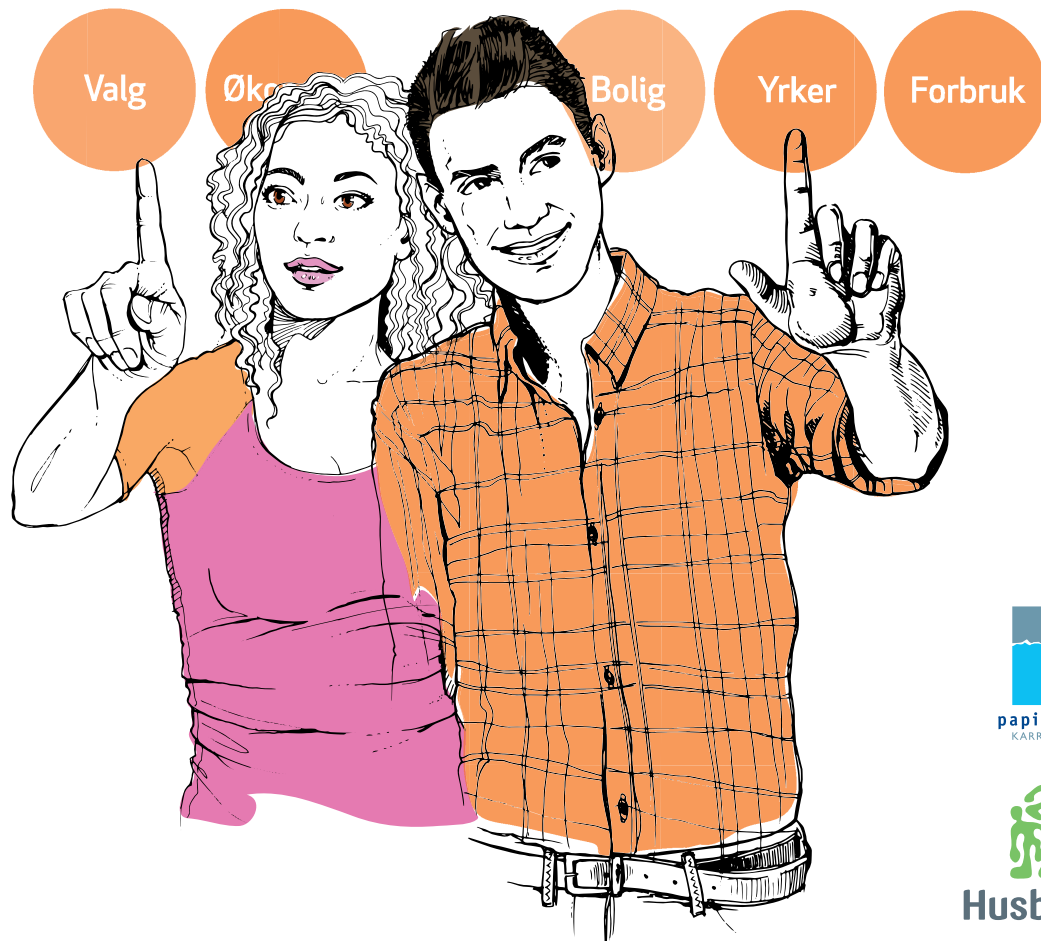

Del 2. Personlig økonomi

Til deltaker

SJEFIEGETLIV

Navn: .....

Husbanken

Hva er din drømmebolig?

Beskriv her:

Hva bruker du penger på nesten hver dag?

Hvor mye penger bruker du på dette på én dag?

Noter beløpet her:

Hva ønsker du å jobbe som?

Skriv ned ditt drømmeyrke her:

BSU-QUIZ

Hva står BSU for?

Beste sparing for ungdom	Boligsparing for ungdom	Blakk, student og ung

Hva er øvre aldersgrense for å spare i BSU?

29 år	33 år	38 år

Hvor mye kan du spare med BSU per år?

25 000	35 000	45 000

Hvor mye sparer du i skatt per år når du sparer med BSU?

15 % av sparebeløpet	20 % av sparebeløpet	30 % av sparebeløpet

Hvor mye kan du spare totalt i BSU-ordningen?

100 000	150 000	200 000

Hva kan du bruke det du har spart med BSU, til?

Studier	Det jeg vil	Bolig

Kan du nevne én fordel med BSU?

.....

.....

Budsjett

Sjef i eget liv

Månedsbudsjett

Inntekt	<input type="text"/>
Skatt	<input type="text"/>
Forbruk	<input type="text"/>
Boutgifter nå	<input type="text"/>
Bilutgifter	<input type="text"/>
Studielån	<input type="text"/>
Forbrukslån	<input type="text"/>
Sparing	<input type="text"/>
Penger til overs	<input type="text"/>

Forbruk

Mat og drikke	<input type="text"/>
Klær og sko	<input type="text"/>
Personlig pleie	<input type="text"/>
Lek og fritid	<input type="text"/>
Transport	<input type="text"/>
Telefon, mediebruk m.m.	<input type="text"/>
Annet forbruk	<input type="text"/>

Når kan profilen din kjøpe bolig?

Se hva du har notert på s. 2 i dette heftet.

Gå til **Forbrukskalkulator** under **Penger til overs** og beregn beløp

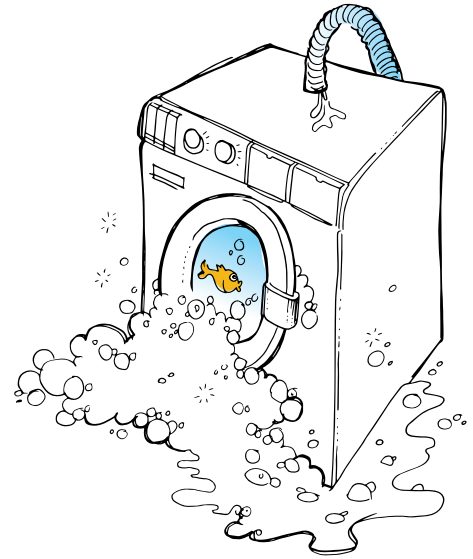
Per måned kr _____

Per år kr _____

Er det noe annet du ønsker å bruke disse pengene på?

Uforutsette utgifter

Nevn minst én uforutsett utgift og hva den kan koste:

Fristelser

Hva vil kunne være en stor fristelse for deg?
Hvor mye koster den?

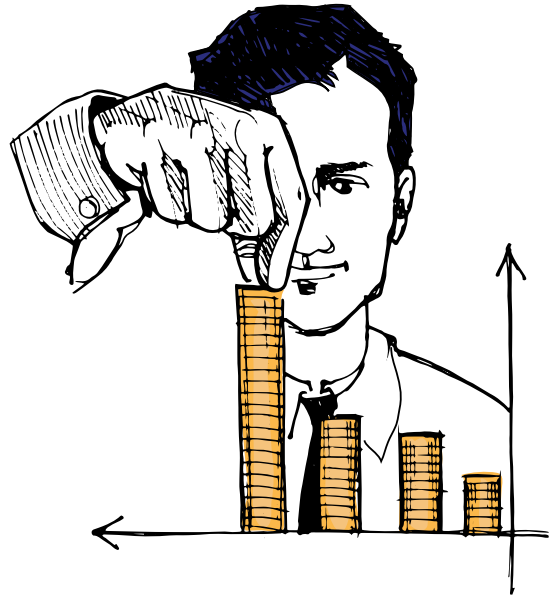

Forbrukslån og kredittkort

Dersom man bruker hele kreditten på et kredittkort, f.eks. **kr 35 000**, eller tar opp et forbrukslån på det samme beløpet, må beløpet tilbakebetales sammen med renter og gebyrer.

Gå inn på **Forbrukslån** og registrer følgende betingelser:

Lånebeløp:	kr 35 000
Nedbetalingstid:	4 år
Rente:	18 % per år
Etableringsgebyr:	kr 1 000
Termingebyr:	kr 50

1. Hva blir beløpet som må betales hver måned?
2. Hvor mye koster det for Kim å ta opp et lån på kr 35 000 hvis du regner med renter, gebyrer og avdrag?
3. Tåler budsjettet dette beløpet uten å gå i minus?
4. Hva er den effektive renten?
5. Hva er forskjell på den registrerte (nominelle) renten og den effektive renten?
6. Hva er positivt og hva er negativt med å ta opp et forbrukslån eller en kreditt? (Diskuter med sidemannen.)

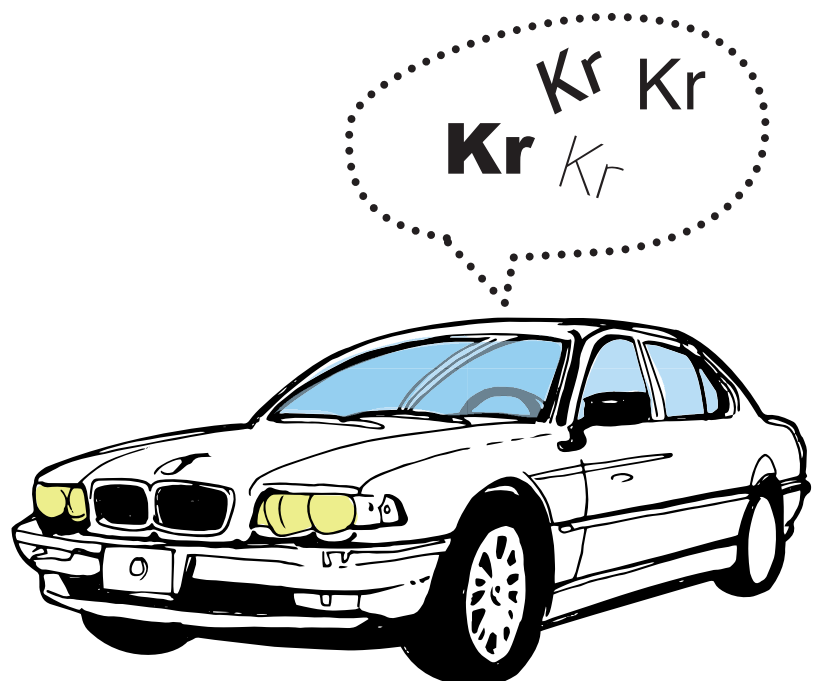
Gå til Sparekalkulator under Sparing:

Hva var beløpet som Kim måtte betale på forbrukslånet per måned?
Legg dette beløpet inn som sparebeløp.

Hvor mange måneder tar det for Kim å spare opp kr 35 000,
dvs. det samme beløpet som han tok opp i forbrukslån?

Hvor lang tid tok det å tilbakebetale forbrukslånet? (Se forrige side.)

Sparing eller forbrukslån? Hva synes du?

Gå inn på Framtidig bolig.

Hvor mye egenkapital kreves for å få kjøpt den boligen dere har valgt som fremtidig bolig til profilen deres?

Hvor stort lån klarer profilen deres å betjene (betale på)?

Hva skjer hvis renten på boliglånet økes til 6 %?

Hva skjer hvis nedbetalingstiden på boliglånet endres?

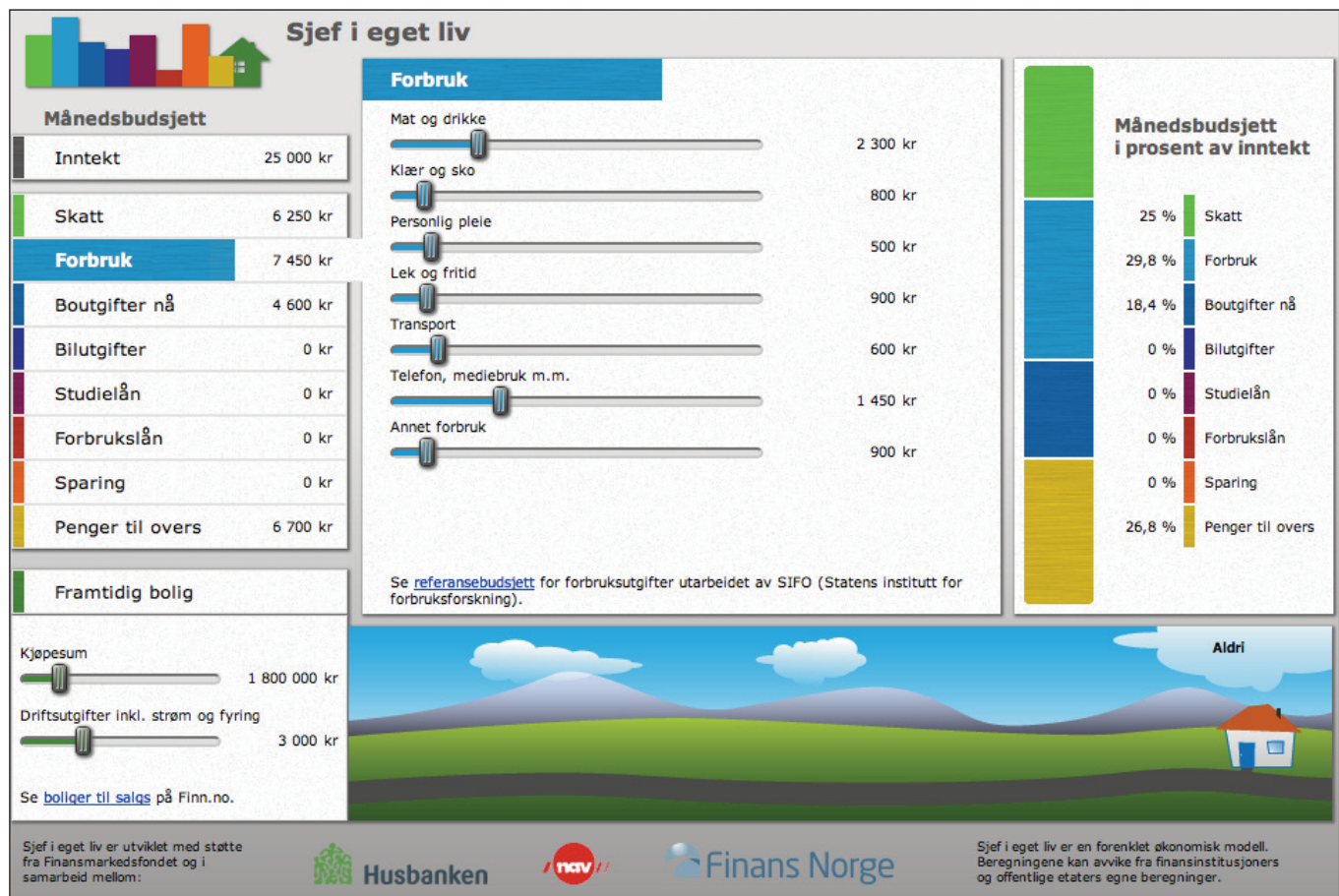

Simulator i personlig økonomi

Hva har du lært?

Hva betyr dette for dine valg?

SJEF I EGET LIV

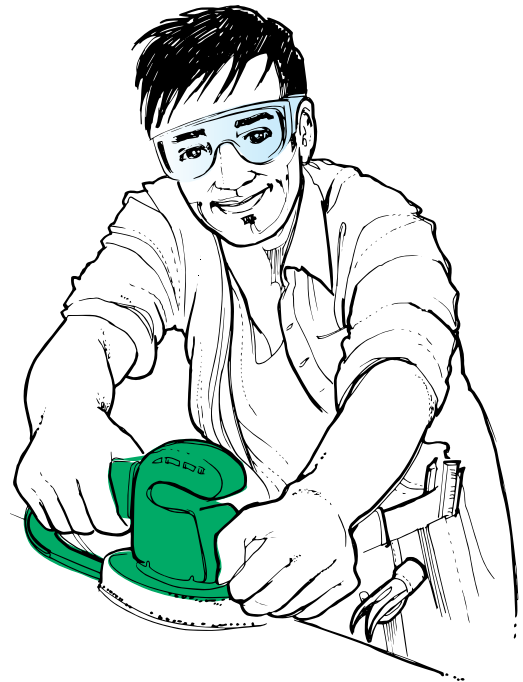
TILLEGG**Oppgaver om Kim – nyutdannet snekker****Legg beløpene inn i simulatoren**

Inntekt:	kr 26 000 per måned
Skatt:	kr 78 000 per år
Forbruk:	Beløpene som allerede er lagt inn
Unntak:	
Mat og drikke:	kr 3 000 (inkl. noen turer på byen)
Telefon, mediebruk:	kr 600
Boutgifter nå	
Husleie i kollektiv:	kr 3 800
Andel strøm:	kr 300

Boligen han ønsker seg:

Kravet til egenkapital er for tiden 15 % av kjøpesummen.

Kjøpesum:	kr 2 500 000
Driftsutg./strøm:	kr 2 000

Spørsmål:

Hva skal til for å få bolig?

Legg inn forslag til sparing.

Når får han kjøpt bolig?

Hvor mye reduseres skatten med per år p.g.a. BSU-sparing? (Finn svaret på skattefanen.)

Kim har lyst til å kjøpe bruktbil: Mercedes Benz C-Klasse 2000, 181 000 km, **kr 50 000**. Kim har ikke spart penger og må ta opp et forbrukslån på **kr 50 000**. Lånet må nedbetales på **4 år**.

Lånet koster:	Rente:	12 % p.a.
	Etableringsgebyr:	kr 1 000
	Termingebyr:	kr 40

Gå til fanen **Forbrukslån** og legg inn beløpene.

Spørsmål:

Hvor mye må Kim betale totalt på lånet?

Hvorfor må han betale mye mer enn han låner?

Hva er forskjellen på nominell og effektiv rente?

Kims budsjett er i minus! Se Penger til overs.

Hva gjør Kim? Reduserer han forbruket, eller sparer han?

Kim ønsker seg virkelig bilen og reduserer sparingen slik at han får penger til overs.

Gå til fanen **Bilutgifter** og kryss av på:

Ja, jeg vil ha bil.

Bilutgifter:	Forsikring per år:	kr 9 000
	Service:	kr 1 000
	Bensin koster per l:	kr 14,50

Bilen bruker **1,1** liter bensin per mil.

Han tror han vil kjøre ca. **12 000 km** per år.

Spørsmål: Hva blir den gjennomsnittlige totalkostnaden ved å ha bil pr. måned? (Låneutgifter og bilutgifter.)
Hva velger Kim å gjøre? (Budsjettet må gå i pluss.)

Hva bør Kim gjøre? Kutte ut bilen eller kjøpe en som er rimeligere? Endre på forbruket? Bo hjemme?
Kjøpe billigere bolig? Få seg en ekstra jobb og tjene mer penger? Annet?

Hva er det viktigste for deg når du planlegger ditt eget budsjett?

Hvor mye kan din framtidige bolig koste?

Hvor mye må du spare?

Hvor lang tid tar det før du har spart nok til å kjøpe den boligen du ønsker deg?

